

دانستی ها در مورد سنجد

نوشته کریم پوپل

مشخصات علمی گونه سنجد

نام فامیل: Elaeagnaceae

نام لاتین: Elaeagnus angustifolia

نام های فرانسوی: Olivier Bohene, chalef, chalef afeuilles etroites, eleagne, olinet, arbre de paradise arbre d argent

نام های انگلیسی: Olitree, oleastre Russian olive, bohemian oleaster

نام های آلمانی: Olester, silberbaum, olwide, bohmischer olbaum, paradischerbaum

نام فارسی: سنجد

نام عربی: النبق

نام های محلی: سنجد، غببده بادام، چوب دانه،

سنجد

درختی است که در آب و هوای معتدل می روید. میوه آن در صنایع غذایی، سلامتی بدن، ادویه جات، عطرسازی و صنایع چوب استفاده می شود. دارای برگ های باریک و مخملی شکل بوده میوه هایی آن برنگ زرد نارنجی مایل به سرخ می باشد. از تخم سنجد در تهیه برخی دوا ها نیز استفاده می شود. سنجد در برابر سردی زمستان سخت مقاوم می باشد لیکن گرمی شدید تابستان را خوش ندارد. مزه میوه سنجد تقریباً شیرین ترش، کم انرژی خشک درشت می باشد.

خواص درخت

تمامی اندام درخت سنجد مانند ریشه، چوب، پوست برگ خسته میوه و گل آن دارای خواص دارویی و صنعتی است. از پوست درخت سنجد یک ماده کیمیاوی دارویی مهم استخراج می شود. از برگ درخت سنجد آلکانوئید استخراج می شود که در صنایع دوا سازی مورد استفاده قرار می گیرد. از گل سنجد در صنایع دواسازی و عطرسازی به کار می رود. علاوه بر این درخت سنجد بمنظور میوه، چوب، بادگیر، جلب زنبور عسل، سرد ساختن فضا، پوشش گیاهی بکار برده میشود. این نبات همیشه سبز می باشد. گل های کوچک و خوشبو آن در تابستان ظاهر شده و پس از فصل گرمی میوه های آن تولید می شوند. از پوست درخت سنجد یک ماده کیمیاوی درمانی مهم به نام تتراهیدروآر مور - متیل N - استخراج می شود. از برگ سنجد در صنایع داروسازی بکار میرود. در قسمت گوشت میوه سنجد دو نوع قند گلوکز و فروکتوز، 7 نوع چربی اشباع شده و اشباع نشده وجود

دارد. در قسمت مغز سنجد 17 نوع آمینو اسید و مقداری پروتئین وجود دارد که هر یک از این آمینو اسیدها خواص دارویی بسیار مفیدی را دارا اند که در شیرینی پزی استفاده میشود. این میوه با خسته آسیاب شده آن برای درمان آرتروز کمک می کند. میوه سنجد خاصیت آنتی اکسیدانی دارد. از گل این میوه برای بهبود زخم ها استفاده می شود. میوه ای کم کالری و مقوی برای معده است. خاصیت ضدالتهابی داشته برای قلب مفید است. امراض هایی مانند نفس تنگی و زخم ریه را برطرف می کند. برای درمان بیماری های بواسیر و زردی مفید است. جوشانده برگ این میوه قابض، اسهال اطفال را برطرف می کند. برای معالجه بیماری های دندان، زخم معده موثر است و از خونریزی جلوگیری می کند.

انواع گونه سنجد

به طور کلی سه نوع درخت سنجد در دنیا وجود دارد که نوع هلاگنوس در افغانستان موجود است. درخت سنجد هلاگنوس به دلیل درستی میوه، قامت بلند، نداشتن خار و برگ های پهن به دو نوع دیگر برتری دارد. کشورهایی چون اروپای شرقی و غربی، آمریکای شمالی، آسیای مرکزی و شمالی می روید.

طرز کشت

طریق ریشه: نهال سنجد به وسیله بذر و همچنین از طریق قلمه و خوابانیدن قابل تکثیر است. **نهالهای ریشه در موسم خزان** که هنوز یخ بندی آغاز نشده باشد از خاک خارج می شوند. زیرا ریشه لچ در اثر هوای سرد خشک بسرعت آسیب می بیند و باید با خاک اره یا خاک علوفه پوشانده شود. این سیستم زیاده مروج است. نهالک ریشه باید تا زمان **کاشت** مرطوب نگهداری شود و اطراف نهال خوب نرم شود تا ریشه بتواند به خوبی داخل خاک نفوذ نماید.

طرز زرع در گلدان: از انتخاب نهالهای با ریشه های حلقه حلقه شده یا پیچیده در گلدان باید اجتناب شود. قبل از **کاشت** خاک خود ریشه باید مرطوب باشد عمق ساحه **کاشت** باید به اندازه ارتفاع نهالک ریشه یا کمتر از آن و عرض **کاشت** باید حداقل 3 برابر قطر نهالک ریشه باشد. به منظور جلوگیری از آسیب احتمالی آفتاب و سوختگی بهتر است **درخت** را در محل کم آفتابی گذاشت. توصیه میشود که **کاشت** در جاییکه خاک مرغوب یا اصلاح شده بدون کلوخ داشته باشد غرس گردد. هنگام اضافه کردن خاک در اطراف ریشه، نهال را تکان دهید تا خاک بین ریشه ها جای گیرد. کوشش کنید که در خاک اطراف ریشه خلا هوایی باقی نماند. این نهالک پس از 5 سال به اندازه یک متر بلند میشود. در نهایت ارتفاع این نبات 5-7 متر و عرض 6-5 متر می رسد. کوشش شود عرض طویل تر شود. در موقع حاصل دهی الی 470-500 کیلو سنجد از یک هکتار (5 جریب) بدست می آید.

توسط تخم: زرع درخت سنجد به پیمانیه وسیع ضرور است توسط تخم باید صورت گیرد. پس از ختم یخ بندی تخم ها را به فاصله 25 سانتی کشت شود. البته قبل از کشت ضرورت است تا خسته توسط آب و یا ماشین نرم گردد. تا نبات بتواند جوانه زند. بعضی ها جهت بذر کاری خسته سنجد را در ماه عقرب در خاک سبک کشت مینمایند. زمان انتقال از قوریه به مزرعه نباید در موسم آفتاب داغ صورت گیرد. یعنی در بهار و خزان انتقال داده شود.

آبیاری:

حفظ رطوبت ریشه سنجد در سال اول و دوم حائز اهمیت است، اما نباید بیش از حد آبیاری شود. به یاد داشته باشید که پرابلم رشد درختان کاشته شده را که ناشی از خشکیدن باشد، بیش از هر عامل دیگری در نظر داشته باشید. بهتر است آبیاری به طرز انجام شود که آب پوست بیرونی نبات را پوسیده نکند زیرا پوست نبات محل انتقال دهنده مواد غذایی به برگ ساقه و ریشه است کوشش شود در مراحل سال اول و دوم خیشاوه شده گیاه هرزه را دور سازید. فاصله **کاشت** بین درختان با در نظر گرفتن اندازه **درخت** در حالت بلوغ تعیین شود

نبات سنجد نیاز به مکان کاملاً آفتابی دارد. این نبات به جز خاکهای خیلی قلوی در تمامی خاکها میتواند رشد کند. جهت کاشت در باغهای نزدیک آب بسیار مناسب است. نیازی به هراس ندارد ولی جهت حفظ شکل نبات می توان در فصل بهار یک بر سوم حصه طول شاخه های قدیمی را کوتاه نمود. اگر شاخه ای با برگهای سبز رویزمین رشد کرده باشد باید آنرا از انتها قطع نمود.

تکثیر نبات : کاشت تخم سنجد در محل سرد در موسم خزان ، کاشت قلمه های که دارای چوب سبز اند در اواخر بهار یا اوایل تابستان ، قلمه نیمه رسیده در فصل تابستان و پیوند زدن در آخر زمستان امکان پذیر است.

عطر سنجد

عطر سنجد در تجارت امروزی یکی از قیمت ترین عطر در جهان است. بزرگترین مارکیت خرید این عطر کشور های عربی سپس سایر کشور های جهان میباشد. عربها این عطر را بنام النبق یاد می نمایند. محمد (ص) یکی از علاقمندان این عطر بود. عطر سنجد یک عطر هورمونی میباشد. هورمونهای FSH و LH که از هیپوفیز ترشح می شوند ، بوی مهجزه انگیزان به منطقه لیمبیک مغز می رسد اشتها جنسی را در هردو جنس نر و ماده ازدیاد بخشیده بر فعالیتهای غده های جنسی (ترشح هورمون جنسی و گامت سازی) اثر می گذارند. این عطر تقلیل دهنده فشار های روانی بوده با بو نمودن آن انسان احساس شادابی خوشی و آرامش روانی می نماید. تأثیر بو هورمونی عطر سنجد بر دستگاه های دفاعی می توانند به روند ساخته شدن هورمون ها ، گرایش های شخصی ، حرارت بدن و ساخته شدن انسولین، سوخت و ساز بدن، سطح هورمون استرس ، هورمون های جنسی، سامانه دفاعی بدن، افکار و وعکس العمل های آگاهانه اثر میگذارند. عطر سنجد با تحریک مغز در ترشح انتقال دهنده های عصبی (نوروترنس می ترها) موجب حالات روانی خاصی می شوند. این عطر معجزه گر از زمان های بسیار دور در یونان باستان ومصر برای تقویت قوای جنسی و تداوی ثروت مندانه مورد استفاده قرار میگرفت. گل اعجاب انگیز سنجد اولین گیاهان کشف شده است که دارای جن جذابیت میباشد . در سطح بین المللی این عطر را کشور فرانسه طور مصنوعی تولید می نماید . عطر های مصنوعی در خود ترکیبات کیموای دارد که بعضا باعث بروز تکالیف برای انسانها می گردد. افغانستان کشوریست که تا اکنون رشد سریع نفوس نداشته خاک زیاد برای کشت نباتات وجود دارد. درخت سنجد یک درخت طبی وچندین مقصده بوده از ریشه ساقه برگ گل ومیوه آن ادویه جات ساخته میشود . این ادویه جات غرض تداوی اسهال بواسیر مورد استفاده قرار دارد. ساحه کشت این نبات در ولایات شرقی ، مرکزی لهوگر پکتیا غزنی بامیان می باشد. در مجموع ساحات که زمستان پر برف وتابستان معتدل داشته باشد برای زرع این نبات مفید تمام میشود.درخت سنجد در موقع گل گرفتن به آب زیاد کار دارد.

درمان

این میوه کم کالری، مقوی معده است. میوه و خسته پودر شده آن، بیماری آرتروز را درمان می کند. خاصیت ضد اسهال دارد و بهترین دارو برای درمان اسهال کودک است. درمانگران طب سنتی معتقدند، مصرف گوشت و خسته این میوه تاثیر بسیار زیادی در درمان و کاهش دردهای مفصلی به ویژه بیماری آرتروز دارد. برای تهیه این مخلوط کافی است گوشت این میوه را با پودر خسته آن مخلوط کرده و روزانه از آن خورده شود. سنجد از عوارضی مانند اسهال صفاوی، زخم روده، سرفه های حاد گرم و سردرد پیش گیری می کند. سنجد یک میوه قابض است، در معالجه بیماری های دندان، بیره و زخم معده موثر است و از خونریزی جلوگیری می کند. جوشانده گل سنجد برای قلب، زخم های ریوی و تنگی نفس مفید است. میوه سنجد انسانرا چاق میسازد. پوست را تقویت کرده و گرده ها را گرم نگه میدارد. در هند از روغن خسته آن شربت غلیظی درست می کنند که در التهاب غشاهای مخاطی همراه با ترشح، انواع زکام، در عفونتهای برونشها بمصرف میسرانند. در اسپانیا از شیر گل سنجد برای قطع تب های مهلک و خطرناک استفاده می شود. میوه سنجد از نظر طب سنتی، طبیعت سرد و خشک دارد و مقوی فرحت دهنده است، ضد دلبدی و صفا بر نیز می باشد. سنجد به ویژه خام آن برای بند آوردن اسهال موثر است. بهترین اثر سنجد، رفع کمبود ویتامین C بدن است. ضد خارش پوست در جلوگیری از بواسیر و ادرار قطره قطره کمک می کند. جذام را ریشه کن می کند.

منابع

*missouribotanicalgarden در مورد *Elaeagnus angustifolia* یا سنجد در وبگاه

<http://www.missouribotanicalgarden.org/gardens-gardening/your-garden/plant-finder/plant-details/kc/a863/elaeagnus-angustifolia.aspx>

*معلومات مکفی در مورد سنجد در ویکیپدیا انگلیسی

http://en.wikipedia.org/wiki/Elaeagnus_angustifolia

*عطر گل اعجاب انگیز سنجد+اشانتیون در وبگاه

<http://www.locopoc.com/Advertise-Detail/p7777777-cZ149955779.loco>